

Beijerlandsche Berichten

oud-beijerland, dat als uit ruigte werd geboren,
Kan thans't oplettend oog des reizigers bekoren,
'T herinnert egmond ons, door spanjes beulemrot,
Voor vaderlandsche trouw vermoord op een schavot,
't leed weinig in den nood van nederland, voor de ezen
Maar moest in 't jonst kraeel een prooi der plondring
wezen

Uitgave van "Historische Vereniging Oud-Beijerland"

Historische Vereniging Oud-Beijerland

Opgericht 30 september 1997
Beschermer: T. Frederiksz. baron van Tuyl van Serooskerken,
Ambachtsheer van Oud-Beijerland

www.hvobl.nl

Beijerlandsche Berichten

Jaargang 26 nummer 92 september 2023

Redactie

Pieter Jan in 't Veld
Jan Paul van der Spek

Contributie

Minimaal € 10,- per jaar
Rekeningnummer NL16 RABO 0351 1871 03 t.n.v. HVO, Oud-Beijerland
Buiten de regio wordt de Beijerlandsche Berichten per post verzonden
en brengen wij € 6,- kosten in rekening

Bestuur

Pieter Jan in 't Veld, voorzitter. (0186) 61 75 23
Adri de Groot, secretaris, Willem Vrijlandtstraat 75, 3262 GN
Oud-Beijerland. (06) 51 05 26 60. mail: a.groot21@upcmail.nl
Henk Dijkstra, penningmeester en ledenadministratie. (0186) 61 69 06
mail: historischeverenigingobl@gmail.com
Lennart van der Meer, website. (06) 43 89 41 14

Archief

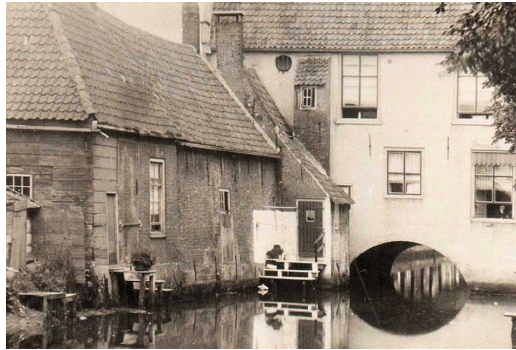
Het Historisch Informatie Punt (HIP), is gevestigd in de het
Oude Raadhuis aan de Waterstal in Oud-Beijerland.
Geopend elke 2e en 4e dinsdag van de maand van 14.00 tot 16.00 uur,
behalve in de maanden juli en augustus.
Buiten deze tijden contact: Alie van den Berg (0186) 61 42 40

ISSN 2210-8645

Inhoud

Van het bestuur	3
Oud-Beijerland 100 jaar geleden (deel 3) <i>Rob van Brakel</i>	4
Slangenwagens bij de brandweer <i>Bas de Koning</i>	13
Rioolgemaal Oud-Beijerland <i>Arco van de Ree</i>	15
De Pillensteeg <i>Jan Paul van der Spek</i>	18

Pillensteeg

Foto's. 24

thema: water aan de straat

Van het Bestuur

Dit stukje is tot stand gekomen in het natte deel van de zomer, waarin de Beijerlandse Berichten is samengesteld. Maar we zijn tevreden over het resultaat met meer schrijvers dan u gewent bent.

Op de eerstvolgende jaarvergadering in 2024 zal het bestuur u voorstellen Jan Markx te kiezen als nieuw bestuurslid. Deze uitbreiding is hard nodig en Jan is al actief in het HIP bezig.

Ondanks dat we in de zomermaanden gesloten zijn geweest voor het publiek, is er in het HIP toch deze zomer doorgewerkt om het archief uit te breiden met nieuwe archiefstukken die we van verschillende personen te leen kregen om te digitaliseren. Ook zijn we bezig aan groot onderzoek naar het leven van Anna Hers, de dochter van de bekende dr. Hers en de eerste bibliothecaresse van de bibliotheek in ons dorp.

Onze vereniging is ook dit jaar weer actief op 9 september tijdens Open Monumentendag. Dit doen we samen met onze medebewoners van het Oude Raadhuis, de bibliotheek en Natuurlijk Hoeksche Waard. Er zal een kraam staan naast het Oude Raadhuis en binnen zijn weer rondleidingen. We hebben nog een voorraad oude boeken te koop, dus zeker de moeite waard om het Oude Raadhuis aan te doen op die dag.

Brood- en banketbakkerij
Voordijk b.v.

Molendijk 44 | Emmastraat 8b
Oud-Beijerland Heinoord
T 0186-612592 | T 0186-602086

bestelling@bakkervoordijk.nl
www.bakkervoordijk.nl

0186-617078
uitvaartverzorgingmoree.nl
Prins Hendrikstraat 20-22
3262 ST Oud-Beijerland

Moree
uitvaartverzorging

Oud-Beijerland 100 jaar geleden

Rob van Brakel (3)

Ook honderd jaar geleden verbaasde men zich over wonderbaarlijke fenomenen. Het Maandblad vermeldt op 1 mei dat de avond ervoor de 'telepaath' Maloitz in Rustburg is opgetreden. Hij haalde toeschouwers op het podium, die door 'massasuggestie' de handen niet meer van elkaar konden krijgen. Het grootste kunststuk was dat bij iemand in de zaal drie voorwerpen waren 'ontvreemd' en in bewaren gegeven aan anderen. Maloitz wist niet alleen de voorwerpen te achterhalen, maar ook de 'dief' te traceren, alsook de handboeien om de man te boeien.

Niet minder boeiend zijn de Gemeenteraadsverkiezingen van 23 mei. De ARP haalt de meeste zetels: 5. De Vrijheidsbond, de SGP en de SDAP halen er 2. De 'Bezuinigingspartij', die mee deed onder de naam 'Groep Kiezers' en die fel tegen de nieuwe gasfabriek ageerde, haalde 1 zetel. Raadslid voor de partij wordt Jan Lips, kleermaker. 302 kiezers (10,2% van het totaal) hebben niet gestemd. Op 12 juni wordt gemeld dat zij zonder geldige reden vervolgd zullen worden.

Het gemeentelijk beleid aangaande de gasfabriek verandert vooralsnog niet. Wel hebben de tegenstanders nu de kans officieel van zich te laten horen. Dat doen ze ook, want op 15 juni staat in de krant dat tien ingezetenen, waaronder acht leden van de nieuwe in september te beëdigende raad, Gedeputeerde Staten vragen het raadsbesluit aangaande een lening voor de nieuwe gasfabriek niet goed te keuren.

Intussen zitten ook op ander gebied de voorstanders van elektriciteit niet stil: op 20 juli krijgt de Ambachtsschool vergunning voor een stoommachine, een dynamo en een ruwoliemotor. Op 24 juli volgt J. P. Wiebes, caféhouder aan de Zinkweg, met een vergunning voor een motor- en dynamo-installatie. En op 31 juli verzoekt de Rijks-HBS een vergunning voor een motorinstallatie. Op deze manier komt de introductie van elektriciteit in ons dorp toch stapsgewijs steeds een stukje verder.

De Rijks-HBS komt ook op andere momenten in het nieuws. Op 15 juni wordt bekend dat de directeur, Dr. G. van Beek, per 1 oktober directeur van de 1^e RHBS te Rotterdam wordt. Op 17 juli wordt de uitslag van het eindexamen bekend gemaakt: 5 dames en 12 heren slagen. Onder de dames zijn geen inwonsters van Oud-Beijerland, onder de heren wel, te weten D. H. Gobius du Sart, H. van Driel, A. J. den Hartigh, A. Sluijmer, A. W. Taselaar. Op 24 juli staan de namen in de krant van hen die toegelaten zijn tot de eerste klas (negen leerlingen 'op verklaring', en twee na een toelatingsexamen, waarbij vijf kandidaten zakten), en wie bevorderd zijn naar de hogere klassen. Het gaat om in totaal

Laboratorium HBS

114 leerlingen, waarvan 20% meisjes. Ook de benoeming en het vertrek van leraren en leraressen wordt met naam en toenaam vermeld.

Leerlingen, die andere vormen van vervolgonderwijs bezoeken, zoals de Mulo of de Ambachtsschool, komen merkwaardigerwijs niet met hun namen in de krant. De enige uitzondering zijn twee leerlingen van de Keucheniussschool, waarvan op 24 juli vermeld wordt dat ze de dag ervoor in Rotterdam geslaagd zijn voor het diploma Mulo, A. P.Brussaard en M. Troost. In 1923 woedt de Schoolstrijd blijkbaar nog hevig. Op 1 juni wordt bekend dat Gedeputeerde Staten het beroep van de Vereniging voor Volksonderwijs inzake het door de gemeenteraad toekennen van subsidie aan het Bijzonder Onderwijs, af wijst. Diezelfde Vereniging boekt wel succes, als op 15 juni GS het raadsbesluit tot afstand van twee lokalen van de school op de Zinkweg aan de Vereniging voor Gereformeerd Lager Onderwijs, verwerpt.

Harmonie omstreeks 1923

Naast wisselingen bij het onderwijs, zijn er ook veranderingen bij de gemeente en de politie: op 16 juni wordt D. Doolaard benoemd tot gemeentebode in vaste dienst. Per 1 juli krijgt veldwachter W. Verrijp eervol ontslag. Op 17 augustus wordt bekend dat P. Lagendijk zijn opvolger is. Als 'dienaar der politie' wordt per 1 september benoemd N. Schrijvershof te Hei- en Boecop.

Op Tweede Pinksterdag (21 mei) organiseert de Harmonie een concours ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan. 's Ochtends is er veel regen, maar 's middags stroomt het publiek toe. Natuurlijk wint de Harmonie de 1^e prijs bij het onderdeel Fanfare.

Het is eind mei vaker slecht weer: het onweer op 27 mei is zo hevig, dat van veel woningen de ruiten breken (van de ambachtsschool maar liefst 40). In het gebouw van de waterleiding is een begin van brand, terwijl van de watertoren een stuk zink wordt afgeslagen.

Naast berichten over de Harmonie, blijkt ook uit andere berichten dat de culturele belangstelling van de Oud-Beijerlanders voornamelijk muzikaal gericht is. Op 4 juli overtuigt de Chr. Zangvereniging "Korach" een 3^e prijs bij een concours. Voorts wordt voor het jubileum van Koningin Wilhelmina in september een dameszangkoor opgericht van 200 leden ("Het Lijsternestje") en een mondharmoniekorps van 100 leden ("Voor ons plezier") opgericht.

Daarop aansluitend is er de merkwaardige verbinding van sport en cultuur, die in de zomermaanden plaats heeft. Diverse keren is er de combinatie van een concert van de Harmonie met een voetbalwedstrijd van Olympia, zoals de aankondiging voor zaterdag 28 juli ons leert. Helaas gaat het evenement door het slechte weer op die datum niet door, maar op zaterdag 4 augustus wel, want dan is het weer goed. Olympia verliest met 6-2 van Hercules (Rotterdam). Ook op zaterdag 25 augustus is er een concert plus voetbalwedstrijd.

Op zondag 12 augustus verliest Olympia in Rotterdam met 2-1 van Pretoria. Onder protest, want bij het winnende doelpunt zou de doel de doellijn niet gepasseerd zijn. Het protest werd blijkbaar niet toegewezen, maar dat leidde in die tijd nog niet tot ongeregelde heden.

Overigens is slecht weer voor de Harmonie geen spelbreker, want op donderdag 26 juli hield men wel een concert in de muziektent. Er wordt nagedacht over een verplaatsing van die muziektent van de Grimhoek naar de Vliet; daarvoor is op vrijdag 10 augustus een houten doorsnede in de Vliet geplaatst om na te gaan of, zo ja, hoe, daardoor het uitzicht op het Raadhuis belemmerd wordt.

Een andere sport, die de kolommen van het Weekblad haalt, is de duivensport, die vanaf mei wekelijks de kolommen van het Maandblad vult. Op zaterdag 15 juli is er een wedvlucht voor jonge duiven van de vereniging met de originele naam "De Postduif" vanuit Zwijndrecht. Over de afstand van 18,8 km doet de snelste duif 9u 49m 4s. Dat de wedstrijdduiven een stuk sneller vliegen, blijkt onder andere uit de uitslag van zondag 5 augustus: vanuit Arnhem (105,6 km) doet de winnaar er 9u 35m 19s over.

28 augustus staat in de krant dat D. van Leenen een 1^e prijs heeft gewonnen met zijn Hollandse Herder bij Kynologenclub "De Baronie" in Breda.

De dames van De Turnkring behalen bij een driekamp in Dordrecht op zondag 8 juli een 2^e prijs.

Hoewel Oud-Beijerland in 1923 nog nauwelijks een agrarische gemeente is te noemen, verschijnen er wel regelmatig berichten uit die sector in de krant. Op 29 mei wordt mond-en-klauwzeer vastgesteld op het bedrijf van de weduwe J. de Reus op het Vuurbaken, en op 1 juni volgen de bedrijven van C. Hoogenboom (Zinkweg) en J. Smit (Nobelstraat). Op 6 juli meldt men dat W. C. Monster benoemd is tot veearts, is er op 7 augustus het bericht dat er geen gevallen van mond-en-klauwzeer meer worden gemeld en is op woensdag 15 augustus bij een zwaar onweer een koe van Jac. Visser aan de Bosschendijk gedood. Op maandag 16 juli viel een jongetje tijdens het spelen van een hooitas op een dorsmachine, en liep daarbij een ernstige hoofdwond op. "De toestand baart zorg", volgens de krant.

Op 8 juni staat in de krant, dat de directrice van "Ons Huis", mejuffrouw A. Hers, wegens gezondheidsredenen haar werkzaamheden vermindert. "Ons Huis", dat behalve het beheer van de leeszaal en de bibliotheek ook op woensdag- en zaterdagmiddag diverse activiteiten voor kinderen organiseert, kan melden dat de kinderclubjes geleid gaan worden door jonge meisjes, de naai- en breiklasjes krijgen ieder een leidster, en voor de handenarbeidclub is mejuffrouw Van den Corput, onderwijzeres aan de Katholieke school, beschikbaar. Zaterdag 16 juni is er een tentoonstelling van het bij die laatste club gemaakte werk.

Ook het verkeer is een krantenonderwerp, zij het van een andere orde dan tegenwoordig. Op 15 juni verbaast men zich over een trouwerij, die 'per autobus' plaatsvindt. Op 6 juli is er het bericht dat een vrouw in de Ooststraat door een fietser is aangereden, waarbij ze viel en bewusteloos een huis moest worden in gedragen. Op zaterdag 14 juli sloeg op de Molendijk een hit op hol, die pas bij de afgang naar de Koninginneweg tot staan kon worden gebracht.

Er is ook ander klein leed: het Algemeen Ondersteuningsfonds voor behoeftige zieken heeft ondanks contributies en bijdragen toch nog tekorten en iedereen wordt opgeroepen gul te geven aan de meisjes, die wekelijks met busjes lopen. Er wordt gecollecteerd voor De Heraut in Rotterdam, maar een deel van het gegeven geld bereikt de bestem-

De Turnkring

ming niet. En het postkantoor zit met een onbestelbare brief aan J. Zuiderveld te Noord-Amerika.

Zoals elk jaar, wordt op 17 augustus weer bekend gemaakt dat er geloot zal worden voor dienstplichtigen van de lichter 1924. Op 27 juli was al bekend geworden, dat van deze lichter de heren Van Arkel, Baars, Van Bennekom, De Geus, Van Hamburg, Van Putten, De Reus, Schipper en Waardenburg vrijstelling krijgen wegens broederdienst. Ook lag er een lijst ter inzage van inwoners, die in aanmerking komen voor het verlenen van inkwartiering en onderhoud aan krijgsvolk. Het waren duidelijk andere tijden!

Ter gelegenheid van Koninginnedag (vrijdag 31 augustus), worden extra bootdiensten en bussen ingezet om in Rotterdam de 'illuminatie' van brug, rivier en vaartuigen te

SINKE BETONONDERHOUD SPECIALIST IN BETONREPARATIES

Sinke Betononderhoud is gespecialiseerd in betonreparaties, zowel esthetisch als constructief.

Veelzijdig zijn wij betrokken bij betononderhoudsprojecten in Nederland en België. Daardoor is er ruime kennis en ervaring in huis voor het repareren en herstellen van betonconstructies.

Bij alle mogelijk denkbare betonconstructies kunnen wij de betrouwbaarheid en functie in ere herstellen.

Wij hebben diverse reparatiemethodes tot onze beschikking: handmatige betonreparaties, betonspuiten, verpompen van mortels, injecteren van scheuren met epoxyhars of pur.

Welke techniek wordt toegepast is afhankelijk van de gestelde eisen, het type schade en de constructie.

Geïnteresseerd in één van onze diensten?

Neem vrijblijvend contact met ons op. Wij staan garant voor maatwerk, hoogstaande kwaliteit en gedegen advies.

Sinke
BETONONDERHOUD

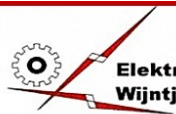
DONKERVORSTLAAN 12 | 3261 NE OUD-BEIJERLAND | T 085 - 0498858 | WWW.BETONHERSTELLEN.NL | INFO@BETONHERSTELLEN.NL

Bert Roos
ARCHITECTUUR

Een all-round architectenbureau, inzetbaar voor bouw en verbouw, **renovatie** en **restauratie** in alle segmenten van de woning- en utiliteitsbouw.

West-Voorstraat 25 B 3262 JP Oud-Beijerland T: 0186 614 157
M: 06 538 382 17 E: b.roos@bertroos.nl www.bertroos.nl

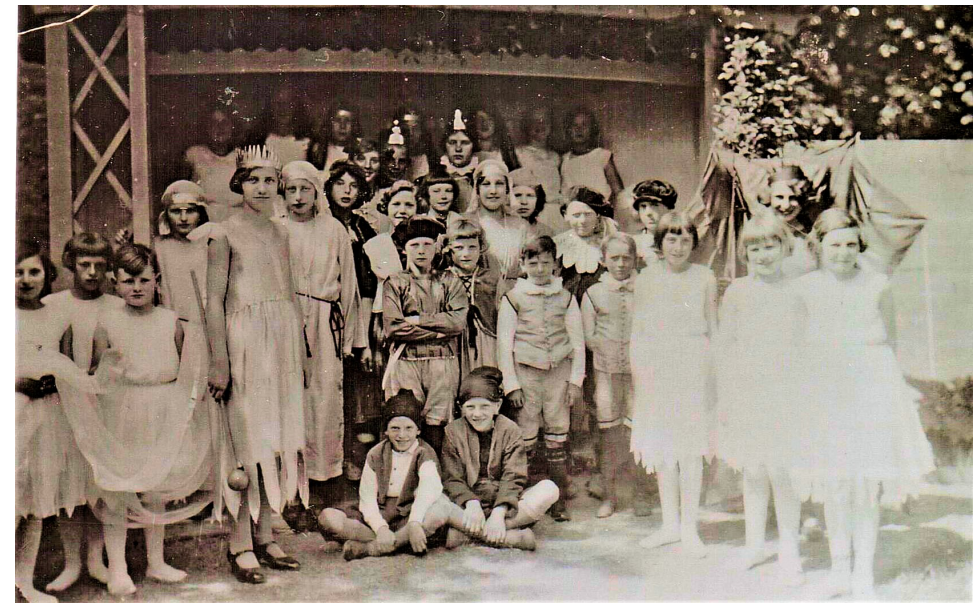

Elektrotechnisch Buro Wijntje B.V.

Bij elektrotechnisch buro **Wijntje** kunt u terecht voor al uw elektrotechnische installatiewerkzaamheden zoals onder andere:

- Licht- en kracht installaties
- Data netwerken • Noodverlichting
- Zwakstroom- en intercom installaties
- Keuren van elektrische apparaten
- Reparatie van witgoedapparaten
- Zowel voor bedrijven als particulieren

West-Voorstraat 14 3262 JP Oud-Beijerland 0186-612802 info@wijntjebv.nl www.wijntjebv.nl

Kindertoneel 'Ons Huis'

gaan bekijken. Ook zal de Harmonie de avond ervoor (op de dag zelf werken de meeste leden) een concert geven, dat begint met "Wien Neerlands Bloed" en eindigt met "t Oud Wilhelmus" (toen nog niet officieel ons volkslied)

En ook de soap van de gasfabriek gaat door: op 21 augustus wordt bekend dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland verzoekt aan Burgemeester en Wethouders om: het intrekken van het raadsbesluit omtrent de geldlening voor de bouw van de gasfabriek; het ter hand nemen van de elektriciteitsvoorziening; te overleggen met de Arbeidsinspectie ter vermindering van hun eisen; het verbeteren/repareren van de bestaande gasfabriek, ten einde tegemoet te komen aan de bezwaren van de arbeidsinspectie ende te verwachten vermindering van het gasverbruik. Koren op de molen van de tegenstanders!

...ook u kunt
geld verdienen
voor uw club,
vereniging
of ...!

Bent u lid van deze club of vereniging?
Dan kunt u de clubkas flink spekken!

Koopt of verkoopt u een huis via makelaardij De Jong of laat u uw huis door ons taxeren, dan keren wij een bonus uit op de rekening van uw club, vereniging of ... van uw keuze. Deze bonus kan wel oplopen tot € 225,- per klant!

Kom voor meer informatie vrijblijvend langs bij één van onze vestigingen of kijk eens op onze website: www.makelaardijdejong.nl

Makelaardij De Jong
West-Voortstraat 29
3262 JP Oud-Beijerland
Telefoon 0186-617555

Makelaardij De Jong
Pieter Repelaerstraat 61B
3297 BL Puttershoek
Telefoon 078-6736255

De actieve Makelaar

www.makelaardijdejong.nl

funda
powered by nvm

Particulier & Zakelijk | Verkoop | Aankoop | Taxaties | Hypotheken

Waterleiding en slangenwagens bij de brandweer

Bas de Koning

In de vorige Beijerlandsche Berichten lazen we over een verslag van de gemeenteraad in de krant van 22 juli 1891:

'dat bij de laatst gehouden beproeving der brandspuiten is gebleken, dat brandspuit No.2, staande in den Waterstal, in geen goede toestand verkeert en niet geschikt meer is op zichzelf te werken. Nu is dat juist de eenige spuit waar een paard voor kan gespannen worden.'

Pas als het kalf verdronken is dempt men de put. Het zal echter nog ongeveer 21 jaar duren totdat in de gemeenteraadsvergadering van 30 oktober 1912 een nieuwe verordening voor de brandweer wordt behandeld. De brandweer wordt dan gereorganiseerd vanwege de aanschaf van slangenwagens die aangesloten kunnen worden op de waterleiding. De aanleiding lezen we in De Tilburgsche Courant op 16 mei 1911.

30. Om aan C. Meeldijk, tuinman alhier, toe te staan om het brandspuithuisje No. 1 op den Oostdijk te laten afbreken en weder op te laten bouwen, naast den heer A. van der Linden broodbakker aldaar, onder de voorwaarden dat een en ander op zijne kosten, onder toezicht van den gemeente-architect moet geschieden, en wanneer door die verplaatsing de gemeente een grooter bedrag aan recognitie aan den Ambachtsheer verschuldigd zal zijn, het meerdere door Meeldijk jaarlijks aan de gemeente moet gerestitueerd worden. De regeling van de toelating van leerlingen op de openbare lagere scholen wordt nog besproken. Na langdurige discussies wordt deze zaak tot eene volgende vergadering aangehouden.

Nieuwe Vlaardingse courant 21-3-1903

Bij den zwaren brand, die de vorige week te Oud-Beierland in de beddenfabriek van de firma A. A. van Aarsen heeft gewoed, en waarbij die fabriek geheel in vlammen opging, zijn toestanden aan den dag gekomen, die er op wijzen, dat de brandweer daar nogal wat te wenschen overlaat. Het bleek toch dat de spuiten geheel verouderd zijn en geen water gaven. Wel deden de manschappen hun uiterste best, maar het wilde niet lukken. Verder was er in de daar loopende sloot gebrek aan water en moest dat eerst van buiten uit de rivier door de sluis ingelaten worden. Maar ook kwam aan den dag dat in de gemeente geen brandkranen zijn, die aan de waterleiding aangesloten kunnen worden. Men schijnt bij het maken der leiding dat heel eenvoudig vergeten te hebben. Men vraagt zich nu af, wanneer bij lagen rivierstand, wat twee keer per dag voorkomt, omdat in het Spui eb en vloed gaat, eens brand aan den Molendijk uitbrak, wat een der voorname straten is, waar men dan het water vandaan moet halen; want het Achterspui loopt bij eb droog. Maar wanneer b.v. eens brand in de Kerkstraat uitbreekt, wanneer dan ook, hoe zal men dan aan water moeten komen?

als gesanctioneerd verslag gegeven.
 De heer De Klerck dringt met 't oog op het brandgevaar aan op spoed met 't aanleggen der brandkranen op den Molendijk. Spr. zou willen voorstellen een schrijven te richten tot den Minister van Waterstaat, met verzoek dat het verkrijgen der vergunning tot het graven onder de tramrails worde bevorderd en wijzen op het groote gevaar.
 De Voorz. deelt mede, dat het Bestuur der Waterleiding aan B. en W. heeft medegedeeld, dat de Tramwegm.ij 't moeilijk maakt. B. en W. hebben er al over geschreven. De directeur der Waterleiding heeft een conferentie gehad met een Inspecteur van den Raad van Toezicht. De heer Smit wil wel inlichtingen geven.
 De heer J. Smit deelt den loop der zaak mee. Spr. wacht ieder oogenblik bericht. Overigens is 't op den Molendijk niet zoo gevaarlijk. Er liggen kranen bij de trappen en op de einden. 't Voorste gedeelte van den Oostdijk is volgens spr. meer in gevaar, doch ook dat is grootendeels te bereiken.

Het is nu 19 jaar geleden dat er brand is geweest en het schijnt dat men in dien tijd wel wat zorgeloos is geworden. Naar men verneemt zouden er reeds verzekeringsmaatschappijen zijn, die weinig lust gevoelen onder zulke omstandigheden langer risico te loopen. Het aanbrengen van brandkranen mag wat geld kosten, maar het is gemakkelijk te doen, omdat de hoogdrukwaterleiding met hare twee watertorens voldoende capaciteit bezit om bij brand in de behoefte aan water te voorzien. Bij den tweeden zwaren brand, die te

Krooswijk plaats had in de onmiddellijke nabijheid dier gemeente, maar behoorende tot Mijnsheerenland, en waarbij de groote remise der Rotterdamsche Tramwegmaatschappij met een aantal wagens en een locomotief een prooi der vlammen werd, was het nog erger gesteld. Daar kwam in het geheel geen spuit, en liet men den boel maar branden. Het groote publiek hield zich daar onledig met het dragen van emmers water, om zodoende de in de buurt staande huizen voor het vuur te bewaren, wat dan ook gelukte.

Pas in de gemeenteraadsvergadering van vrijdag 2 februari 1912 verleent de raad aan het college van burgemeester en wethouders een blanco krediet voor het aanleggen van 69 of zo nodig meer) brandkranen.

'De voorzitter zegt dat dit nu ten spoedigste zal geschieden.'

Ook het Achterspui zal gedempt gaan worden waarmee, zonder aanleg van brandkranen, de bluswatervoorziening voor met name de Molendijk nog verder in gevaar komt. De aanleg van brandkranen op de Molendijk stuit kennelijk op forse problemen van organisatorische aard. In de vergadering van de gemeenteraad op 18 november 1912 wordt in de rondvraag nog eens gevraagd naar het antwoord op de vraag uit de vergadering van 20 oktober 1912. Een vraag die nog een aantal volgende raadsvergaderingen herhaald zal gaan worden. Donderdag 3 oktober 1912, ongeveer 24 jaar na de ingebruikname van de waterleiding, worden de eerste brandkranen beproefd. De slangenwagens krijgen een plaats in de Waterstal, achter het gemeentehuis. Zeer waarschijnlijk is dit een apart gebouwtje voor de brandweer waar ook de brandemmers en de brandhaken werden bewaard. Hetzelfde gebouwtje waar tot 1912 handbrandspuit No. 2 stond opgesteld. Er was ook een sleutel van dit gebouwtje opgehangen in de hal van het gemeentehuis.

Rioolgemeal Oud-Beijerland

Arco van de Ree

Rioolgemeal Oud-Beijerland doet na 70 jaar nog steeds dienst bij het zuiveren van afvalwater. Ooit dreven de drollen door het centrum van Oud-Beijerland. Iedereen was daar aan gewend. De Vliet was immers het hoofdriool van het Spuidorp, dat in de jaren 50 slechts 7.000 inwoners telde. Maar met de toename van de bevolking nam ook de overlast toe. Langzamerhand werd de stank die de inwoners met elkaar produceerde ondraaglijk. Niet alleen de Vliet verspreidde een 'onwelriekende geur', ook het water in de sloten van het dorp stonk.

Rioolgemeal Oud-Beijerland

Het werd hoog tijd dat er iets gebeurde. Niet alleen vanwege de stank, maar meer nog uit oogpunt van volksgezondheid. Die conclusie had de gemeente al eerder getrokken. Sinds 1937 lag er een rioleringsplan. Veel sloten waren verdwenen en vervangen door rioolbuizen. Maar verder dan de Koninginneweg, de HBS-laan, de Beneden-Oostdijk en enkele andere straten kwam men niet.

Rioolzuivering Irenestraat 1975

De Tweede Wereldoorlog gooide roet in het eten en het werk lag jaren stil. In 1948 pakte men de draad voortvarend op. In 1950 was het dorp aangesloten op de riolering. Enkele jaren later, op 26 augustus 1953, ging de rioolwaterzuivering aan de Prinses Irenestraat, die toen nog Ossenbil heette, officieel in gebruik.

Eerste rioolwaterzuivering

Vooraf de situatie in de Vliet verbeterde zienderogen. Het vuile water kwam nu terecht in de splinternieuwe rioolwaterzuivering en werd daar schoongemaakt. Het hoofdriool van weleer veranderde in een helder water, dat zo karakteristiek is voor het centrum van Oud-Beijerland. Het dorp was er trots op. Het was namelijk de eerste rioolwaterzuivering in de Hoeksche Waard. Er kon 700 m³ afvalwater per uur worden verwerkt. Volgens de berekeningen was dat de hoeveelheid die de 7.000 inwoners per dag produceerden. Eerst verdween het vuile water rechtstreeks in het Spui. Nu wordt het eerst gezuiverd en daarna geloosd in de sloot naast het terrein. „Met volledige medewerking van het polderbestuur, waarvoor wij dit bestuur zeer erkentelijk zijn”, memoreerde burgemeester Hammer tevreden tijdens zijn openingsspeech. Oud-Beijerland was het vierde dorp in het werkgebied van het huidige waterschap Hollandse Delta met een rioolwaterzuivering. Eerder waren er zuiveringen geopend in IJsselmonde (1940), Ridderkerk (1951) en Ooltgensplaat (1952). Het zuiveren van afvalwater hielp enorm bij het voorkomen van ziektes als cholera en tyfus.

Verhuizing naar De Bosschen

Oud-Beijerland groeide tegen de klippen op. In de jaren 70 telde het dorp meer dan 10.000 inwoners. De rioolwaterzuivering kon de groei niet aan en werd te klein. In 1975 kwam er een nieuwe rioolwaterzuivering aan de Röntgenstraat op het bedrijventerrein De Bosschen. De bevolking bleef groeien tot boven de 20.000 inwoners. In 1996 volgde daarom een flinke uitbreiding. Inmiddels had het zuiveringsschap het schoonmaken van rioolwater overgenomen van de gemeente. De capaciteit werd vergroot naar 2500 m³ per uur. Dat is ruim voldoende om het rioolwater van de bijna 25.000 Oud-Beijerlanders en hun bedrijven te zuiveren. De oude zuivering aan de Prinses Irenestraat verdween. Alleen het gebouw met de pompkelder staat er nog. Het doet nu dienst als rioolgemaal. Het is dus het enige overblijfsel van de eerste rioolwaterzuivering op het eiland. Maar het speelt nog steeds een belangrijke rol in de rioolwaterzuivering van Oud-Beijerland. Het rioolwater van vrijwel het gehele dorp verzamelt zich hier in een ondergrondse kelder en gaat vervolgens via één grote leiding naar de huidige rioolwaterzuivering op industrieterrein De Bosschen.

Nieuwe bestemming voor het terrein

Het terrein ligt er tal jaren troosteloos bij. De bezinkingsvijvers zijn verdwenen net als de 'geschoren gazons waarin rozen en kleine heesters een plaats hebben gevonden, zodat men min of meer de indruk krijgt een plantsoen te betreden', waar het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJsselmonde over schreef. De gemeente Hoeksche Waard is nu bezig met het uitwerken van een plan om hier een gezondheidscentrum te bouwen. Samen met waterschap Hollandse Delta wordt bekeken of het mogelijk is het gebouw de gemeentelijke monumentenstatus toe te kennen.

Kouwe kak

In de middeleeuwen deed bijna iedereen zijn behoefte in een pot of op boven beerputten gebouwde kakdozen. Die 'kakdoos' was een houten kist of bankje met een gat. Daaronder zat de beerput, een put met een nauwe opening. De rijkere mensen deden hun behoefte op de 'kakstoel'. Deze was net iets sjieker dan de kakdoos. Onder de kakstoel zat een pot die het personeel moest legen. Uit die tijd stamt de scheldnaam 'kouwe kak'. Er waren namelijk mensen die net deden alsof ze rijk waren en zeiden dat ze een 'kakstoel' hadden. Maar eigenlijk moesten ze hun behoefte gewoon doen in een klein hokje in de buitenlucht!

De Pillensteeg (deel 1)

Jan Paul van der Spek

Inleiding

Eén van de straatnamen waarbij de meeste Oud-Beijerlanders zich niets kunnen voorstellen is wel de Pillensteeg. In de Beijerlandsche Berichten van april 2017 schreef Pieter Jan in 't Veld er iets over. Al eerder werd dit straatje genoemd door P.G.M.G. Pernel in zijn boek over dokter Hers. Maar de vraag waar dit straatje gesitueerd was, is tot nu toe onbeantwoord gebleven. Een reden om hier eens in te duiken. Gelukkig was er in het archief van het Kadaster en in het Bevolkingsregister van Oud-Beijerland wel wat te vinden. In deze bijdrage wordt toegelicht dat deze steeg was gelegen tussen de Kerkstraat en de Nobelstraat. De aansluiting aan de Kerkstraat was in de buurt van het tegenwoordige huisnummer 95. Aan de andere kant was dit ter hoogte van de huidige panden Nobelstraat 49 en 55.

Nobelstraat 49-55

Kerkstraat 95-98

De situatie rond 1830

Tussen 1811 en 1832 zijn in Nederland een groot aantal gedetailleerde kaarten (*minuutplans*) gemaakt. Zo ook van Oud-Beijerland (zie kaart 1). Een goed herkenbare kaart. Iets onder het midden de Dorpskerk, bovenin de Nobelstraat, toen nog met een sloot. Binnen de cirkel ligt het gebied waarin later de Pillensteeg zal komen. Dus tussen de Kerkstraat en de Nobelstraat. In kaart 2 is ingezoomd op dit gebied. We onderscheiden hier een tweetal stukken grond, aangeduid met I en II. Op elk stuk grond zal later een aantal huizen gebouwd worden. Grondstuk I. bevat de percelen: C 191, C 192 en C 193. In grondstuk II. vinden we de percelen C 194, C 195, C 196 en C 197.

Kaart 1

minuutplan 1830 Oud-Beijerland

Van alle percelen waren de eigenaren te achterhalen. De percelen C 191 (tuin) en C 192 (huis en erf) behoorde toe aan Dirk Scholte, schoenmaker. C 193 (huis en erf) was het eigendom van de erfgenamen van Cornelis van Beseijen. C 194 (huis en erf) en C 195 (tuin) waren eigendom van Magdalena van der Spuij, weduwe van Leendert Hoogwerf. De percelen C 196 (tuin) en C 197 (erf) behoorde toe aan de burgemeester Adriaan van der Geer.

Bebouwing stuk I

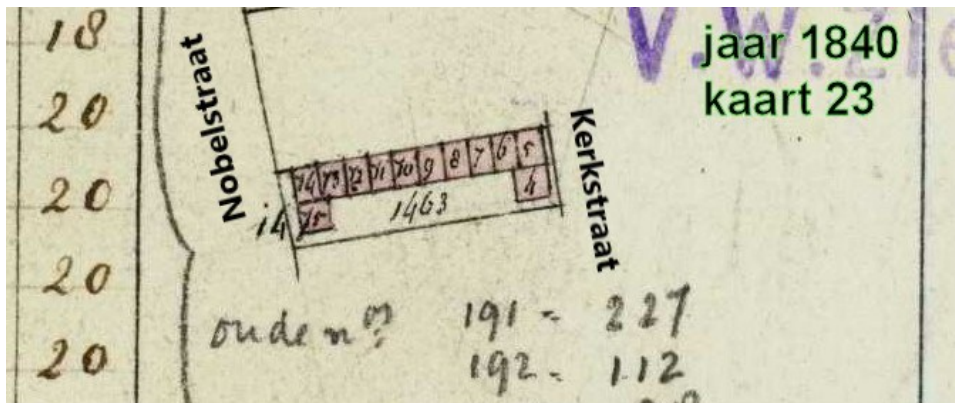
De percelen C 191 en C 192 werden door de erfgenaam van Dirk Scholte verkocht aan Pieter van Aarsen. Deze verkocht de grond door aan Christiaan Meijer. De erfgenamen van Cornelis van Beseijen deden hetzelfde, zodat het volledige stuk grond zijn eigendom werd. Deze Christiaan Meijer was arts. Hij haalde zijn bul op 14 januari 1801 aan de universiteit van Duisburg en mocht zich sindsdien '*medicinae doctor*' noemen.

Kaart 1

bebouwing stukken I. en II.

Hij vestigde zich in Goudswaard en oefende zijn beroep in verschillende plaatsen uit. In 1831 vestigde hij zich aan de West-Voorstraat (nummer 185) in Oud-Beijerland, waar hij op 10 december 1847 overleed. Hij was een vermogend man die niet alleen handelde in onroerend goed, maar ook bezitter was van een behoorlijke veestapel. Of de naam van deze steeg te danken was aan het beroep van deze eerste eigenaar, is niet met

Kaart 3

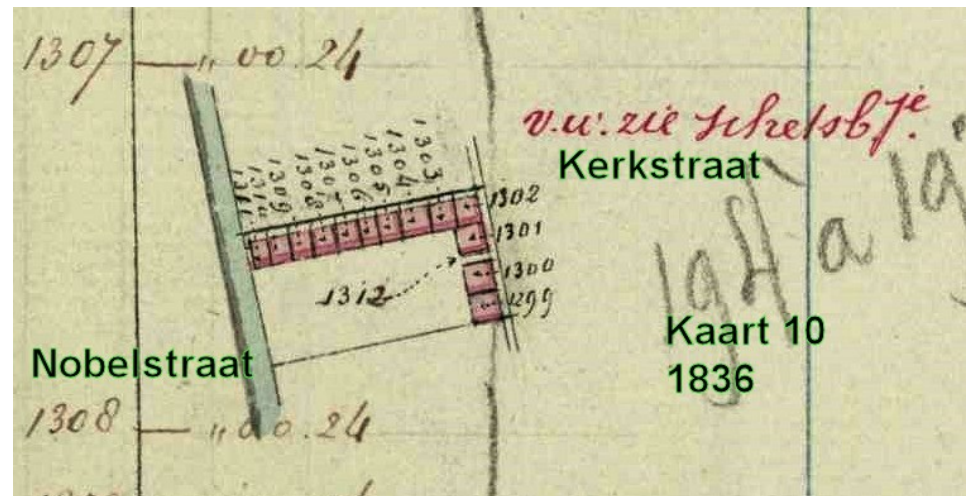
12 huisjes op stuk I.

zekerheid te zeggen. Wel werd deze naam bij het Kadaster al gebruikt en latere eigenaren waren lieden die meer dachten aan het beleggen van kapitaal dan aan de lichamelijke zorgen van de bewoners. 1839 werd het grondstuk I. opgedeeld in een twaalfstal percelen zoals in kaart 3 is weergegeven. De kadastrumnummers C 1474 en C 1475 werden bij de Nobelstraat gerekend en de nummers C 1464 en C 1465 tot de Kerkstraat. Deze vier percelen zullen we verder buiten beschouwing laten. We bekijken alleen de nummers C 1466 tot en met C 1473. Later waren de woninkjes nog een korte tijd eigendom van Willem Ruys, een reder uit Rotterdam. Niet geheel onbekend in de Hoeksche Waard, want in 1812 trouwde hij in Nieuw-Beijerland met de dochter van de notaris Daniël Los. Een achterkleinzoon van deze Willem Ruys, is de bekende Willem Ruys die in de Tweede Wereldoorlog werd gefusilleerd. Naar hem is het bekende schip de "Willem Ruys" vernoemd. In 1875 kwamen de huizen in handen van Adrianus Willemstijn een Oud-Beijerlandse vlasboer. De huizen waren zeer klein, later werd een tuintje toegevoegd. Hadden de huizen tot die tijd een oppervlak van slechts 20 m², na 1887 noteerde het Kadaster een 'huis en erf' met een oppervlak van 33 m².

In 1891 werden de huisjes gesloopt en werd de grond als (onbebouwd) erf doorverkocht aan Dirk Teunisz. Hoek.

Bebouwing stuk II.

In 1836 werden de percelen C 194 tot en met C 197 opgedeeld in veertien kleinere percelen. Deze percelen werden aangeduid met C 1299 tot en met C 1312. In kaart 4 is de nieuwe situatie weergegeven. Links de sloot van de Nobelstraat, en rechts de percelen C 1299 tot C 1302 gelegen aan de Kerkstraat. Het bezit van Magdalena van

Kaart 4

14 huisjes op stuk II.

der Spuij kwam, via haar erfgenamen, ook in handen van Christiaan Meijer, evenals de percelen C 196 en C 197. In 1839 en 1842 volgde de bouw van dertien huizen (C 1312 bleef nog even onbebouwd). Later volgde verkoop waarbij de huizen als geheel doorverkocht werden. Eigenaren waren onder anderen Willem Ruys en Laurens Vlasblom, winkelier te Oud-Beijerland. In de periode van 1902 tot 1918 veranderde de bestemming van de huizen. Het werden werkplaatsen of pakhuizen. Uiteindelijk werd alles gesloopt.

De bewoners

Welke personen in de huizen in de Pillensteeg gewoond hebben, is lastig te beantwoorden. Het kadaster geeft precies aan wie de eigenaren waren, maar de huurders of bewoners werden niet vermeld. Een tweede probleem is de nummering van de huizen. Deze veranderde nogal eens, zo ook in de Pillensteeg. Met de gegevens van het Bevolkingsregister is het mogelijk een aantal namen boven tafel te krijgen. We beperking ons tot de huizen waarvan het Kadaster steeds aangeeft dat deze in de Pillensteeg liggen. Dat zijn tien huizen op grondstuk I. en acht huizen op grondstuk II. In een volgende aflevering zal geprobeerd worden hierin wat helderheid te geven. Als voorbeeld alvast een paar namen: Van 't Hof; Boender; Vermaas; Groeneveld, Kooijman; Oversier en In 't Veld.

Tenslotte

In het archief was geen foto te vinden waarvan zeker is dat

het een foto is van de Pillensteeg. Er waren meer van dit soort 19e-eeuwse huizenblokken te vinden. Mocht u meer informatie over de Pillensteeg hebben, dan heel graag contact opnemen met de Historische Vereniging. Tenslotte een foto van een huizenblok, plaats onbekend. Maar als voorbeeld zeer geschikt. Weet u waar deze huizen stonden? Dan ook graag een reactie naar de Vereniging.

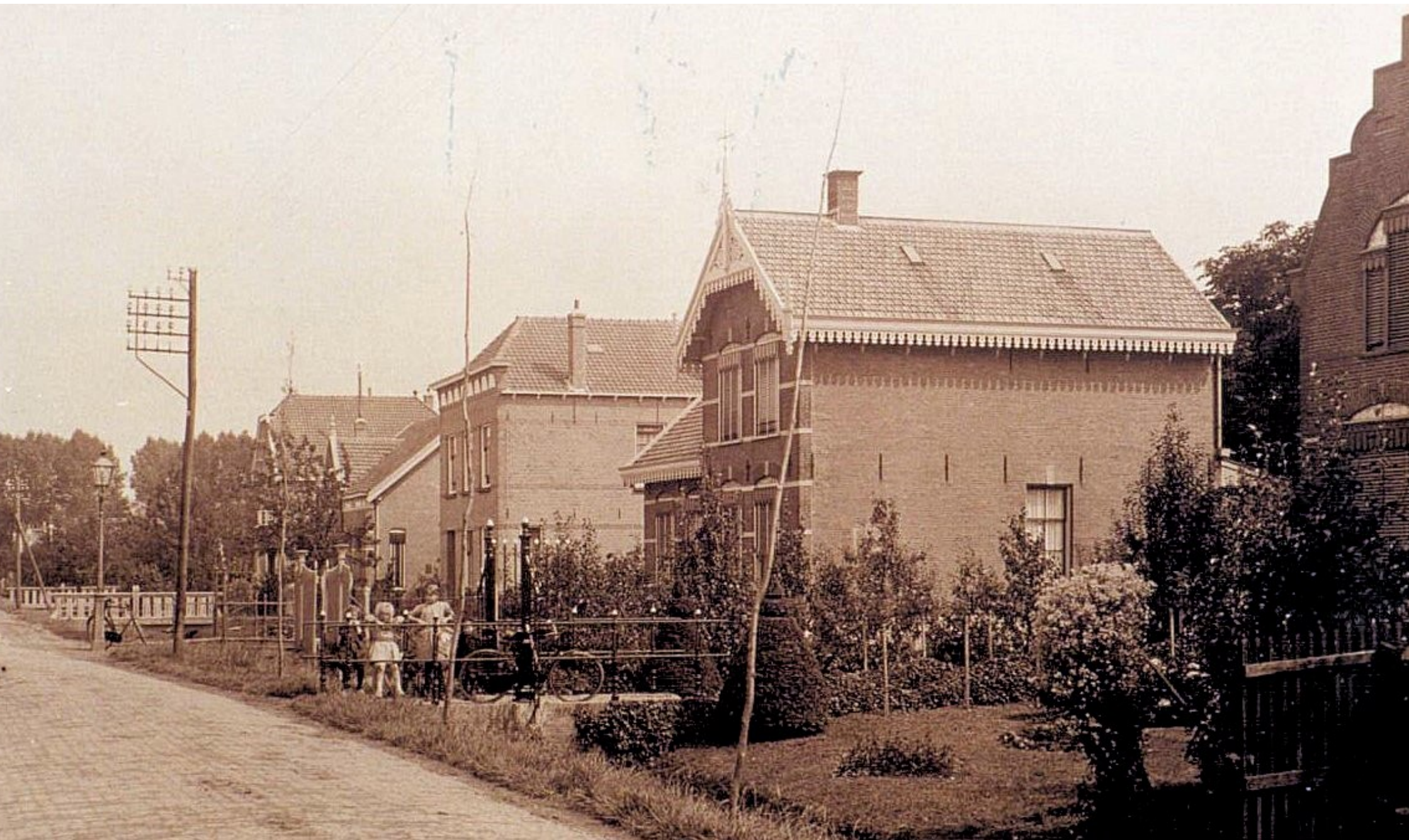
Naschrift

Inmiddels is er een foto gevonden van de Pillensteeg en omgeving. Een luchtfoto van voor 1925. In de volgende Beijerlandsche Berichten volgt een publicatie.

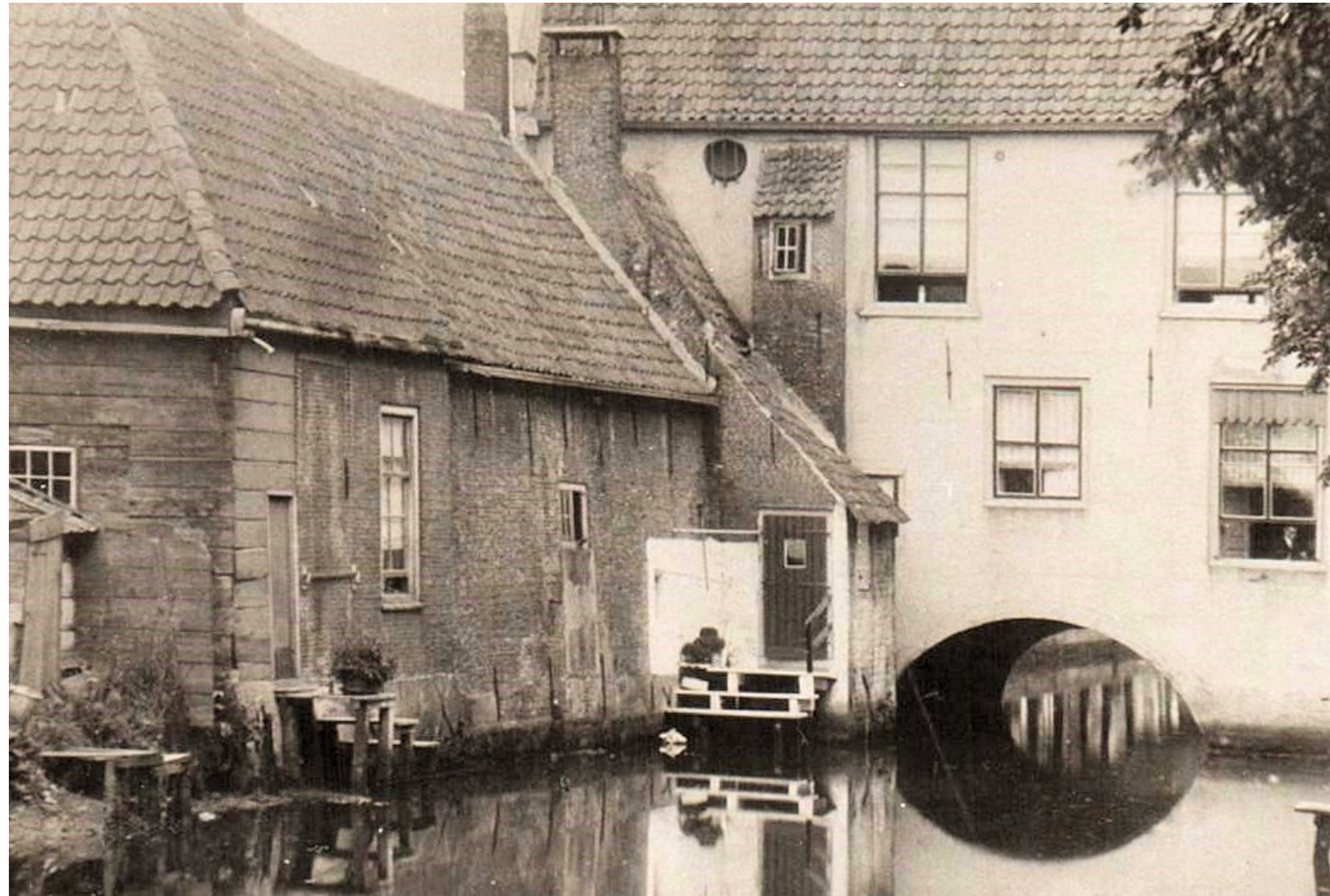
Foto's: water aan de straat

Vroeger waren de straten veelal begrensd door slootjes. Voor elk huis had men een brug gebouwd, zo ook aan de Koninginneweg. In het midden het huis van meester Jongejan. De kinderen staan op het latere 'pad van Jongejan'

Onder begin van het Zandpad, na 1947 de Karel Doormanstraat.

Rechts achter de toren van de Rooms-Katholieke Kerk. Op de voorgrond het bruggetje vanaf de Zinkweg

De achterkant van het Oude Raadhuis (foto uit 1902). Let op de stoepjes bij de huizen aan de Waterstal waardoor men voor de (af)was goed bij het water van de Vliet kon komen.

Of dat nu zo gezond was? Zie ook het artikel van Arco van de Ree op bladzijde 15 en verder.

B A Z Z
Jeans & Casual

Oost-Voorstraat 27-28, Oud-Beijerland
www.bazzcasual.nl

www.makocleaning.nl

mako
cleaning service

Schoonmaak-onderhoud
Glazenwasserij
Gevelreiniging
Graffitiverwijdering

L.J. Costerstraat 4 • Oud-Beijerland
Telefoon 0186 - 619 500

Voor een onafhankelijk

Hypotheekadvies

Neem contact op met John van Helden 0186-634214
j.vanhelden@schepassurantien.nl www.schep-assurantien.nl